

Рейтинговий звіт ТТАА 001-005 short

про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	АБ «Таврика»
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Дата визначення рейтингу:	26.09.2005 р.
Рейтингова дія:	оновлення
Дата оновлення рейтингу:	14.05.2009 р.
Результат оновлення:	підтвердження з вилученням із Контрольного списку
Рівень кредитного рейтингу:	uaBBB
Прогноз рейтингу:	негативний

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Для проведення процедури оновлення кредитного рейтингу агентство «Кредит-Рейтинг» використовувало фінансову звітність АБ «Таврика» за 2004-2008 рр. та I квартал 2009 року, а також внутрішню інформацію, надану Банком у ході рейтингового процесу.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є в розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Було проаналізовано інформацію стосовно усіх істотних аспектів діяльності банку. Дані балансу та звіту про фінансові результати наведено у Додатках до цього рейтингового звіту.

Визначення поточного рейтингу

Позичальник з рейтингом uaBBB характеризується **ДОСТАТНЬОЮ** кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності залежить від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Знаки «+» та «-» позначають проміжні категорії (рівні) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Негативний прогноз вказує на можливість зниження рейтингу протягом року при збереженні негативних тенденцій і реалізації поточних ризиків.

Рейтингова історія

Історію кредитного рейтингу АБ «Таврика» наведено у таблиці нижче.

Дата	17.05.2007	21.06.2007	29.11.2007	27.05.2008	18.11.2008	29.01.2009	14.05.2009
Рівень рейтингу	uaBBB-	uaBBB	uaBBB	uaBBB	uaBBB	uaBBB	uaBBB
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	негативний	негативний	негативний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження зі зміною прогнозу	внесення у Контрольний список	підтвердження з вилученням із Контрольного списку

Основні фінансові показники

Показник	01.01.06	01.01.07	01.01.08	01.04.08	01.07.08	01.10.08	01.01.09	01.04.09
Активи, млн. грн.	654,70	1 000,42	1 306,44	1 399,44	1 623,43	1 794,11	1 923,34	1 906,51
Кредитно-інвестиційний портфель, скоригований на суму резервів, млн. грн.	605,79	914,79	1 187,61	1 304,24	1 425,45	1 635,93	1 743,97	1 722,45
Кошти клієнтів, млн. грн.	474,33	704,19	1 052,97	1 089,86	1 256,78	1 297,42	1 455,17	1 340,02
Власний капітал, млн. грн.	82,45	100,85	149,53	149,49	152,04	183,67	202,13	200,88
Доходи, млн. грн.	114,61	136,91	175,02	54,66	117,65	186,72	277,79	92,04
Витрати, млн. грн.	106,56	119,13	166,78	53,78	112,63	179,08	271,09	91,45
Прибуток до сплати податку, млн. грн.	11,45	24,39	12,33	1,27	7,39	12,10	12,27	0,84
Чистий прибуток, млн. грн.	8,05	17,78	8,24	0,88	5,02	7,64	6,70	0,59
Доходність активів, %	1,23	1,78	0,63	-	-	-	0,35	-
Доходність капіталу, %	9,76	17,63	5,51	-	-	-	3,31	-

Рівень кредитного рейтингу АБ «Таврика» підтримується:

- прийнятними для банківської системи фінансовими показниками, які характеризують основні аспекти діяльності Банку;
- низькою питоною вагою простроченої та сумнівної заборгованості в клієнтському кредитному портфелі – 1,8% станом на 01.04.2009 р.

Рівень кредитного рейтингу АБ «Таврика» обмежується:

- концентрацією кредитного портфеля за основними позичальниками (зокрема, наявністю значних ризиків, що пов'язані з активним кредитуванням будівельного сектора), що зумовлює залежність Банку від фінансового стану невеликої кількості його клієнтів та може негативно вплинути на ліквідність та капіталізацію Банку;
- погіршенням показників ліквідності та незбалансованістю активів та пасивів за строками до погашення;
- зростанням концентрації ресурсної бази за основними кредиторами, що обмежує фінансову гнучкість Банку та посилює ризики ліквідності;
- посиленням впливу зовнішніх чинників на фінансовий ринок та зниженням ділової активності в окремих секторах економіки та погіршенням платоспроможності окремих позичальників, що може негативно вплинути на ліквідність та капіталізацію Банку.

Резюме

Акціонерний банк «Таврика» є відкритим акціонерним товариством, зареєстрований НБУ у жовтні 1991 року. За профілем діяльності Банк є універсальною кредитно-фінансовою установою.

За ренкінгом НБУ на 01.04.2009 р. АБ «Таврика» перебуває у IV групі і посідає 63 місце серед 182 банків України. Питома вага активів АБ «Таврика» у банківській системі складає 0,22%.

Статутний капітал АБ «Таврика» розподілено серед декількох фізичних та юридичних осіб. Станом на 01.04.2009 р. найбільшими власниками є: Кобець Анатолій Васильович (21,9841% – загальної участі), Бакаєв Олександр Леонідович (19,7681% – загальної участі), ЗАТ «Кримспецсервіс» (13,5152% – загальної участі) та ЗАТ «Торговий дім «Артбухта» (13,5398% – загальної участі). Пряма участь 20 найбільших акціонерів складає 99,9922%.

Регіональна мережа АБ «Таврика» (2 філії та 38 відділень) охоплює всі області України, проте глибина проникнення в регіони низька – як правило, одне представництво на обласний центр. Найбільше покриття має місто Київ, де розташовано головний офіс Банку. Філії та відділення не мають власних повноважень – усі рішення приймаються централізовано.

За результатами I кварталу 2009 року 13 відділень Банку є збитковими за управлінським обліком: сума збитків склала близько 230 тис. грн. Це зумовлено, насамперед, недоотриманням процентних доходів від основної діяльності, а також збільшенням адміністративних витрат. Також слід враховувати, що відділення не отримують прямих процентних доходів і при бюджетуванні враховуються умовні доходи, що залежать від ресурсної бази відділення.

АБ «Таврика» є універсальним банком і обслуговує як юридичних, так і фізичних осіб, втім у своїй діяльності Банк спирається більше на обслуговування корпоративного бізнесу. Клієнтська база Банку залишається відносно обмеженою, особливо за корпоративними клієнтами, що зумовлює концентрацію кредитних операцій. Так, кількість клієнтів Банку становить близько 16 тис. контрагентів, з яких 300 осіб – за кредитними програмами. Наразі через зменшення ділової активності та зростання недовіри до банківського сектору клієнтська база Банку дещо зменшилась, і, перш за все, за пасивними операціями.

Картковий бізнес АБ «Таврика», який ґрунтується на співпраці з платіжною системою «Visa», має слабкий ступінь розвитку: кількість емітованих карток незначна, і, здебільшого, вони випускаються під зарплатні проекти. Власна інфраструктура обслуговування карткового бізнесу Банку практично відсутня, обслуговування карток здійснюється через відділення та мережі банків-партнерів.

Кількість судових спорів з участю АБ «Таврика» незначна, і майже всі вони стосуються стягнення клієнтської кредитної заборгованості. Під час перевірок

Банку, які здійснював НБУ у жовтні 2008 року – березні 2009 року, були виявлені дрібні порушення валютного законодавства.

Акціонери АБ «Таврика» регулярно збільшують статутний капітал, проте рівень забезпечення кредитно-інвестиційних ризиків залишається не більш, ніж адекватним.

Структура власного капіталу Банку є доброю: капітал формується, насамперед, статутним капіталом – коефіцієнт фондової капіталізації на 01.04.2009 р. становить 70%; коефіцієнт захищеності капіталу зріс до 23%. Втім основні засоби Банку представлені, передусім, автомобільним парком та іншими необоротними матеріальними активами, оскільки відділення розташовані переважно в орендованих приміщеннях.

Основним джерелом фондування для АБ «Таврика» є вклади клієнтів і, насамперед, фізичних осіб, депозити яких є більш диверсифікованими на відміну від вкладів корпоративних клієнтів, чий портфель формується досить обмеженою кількістю кредиторів. Вже декілька років АБ «Таврика» займається створенням та управлінням фондів фінансування будівництва, що дозволяє залучати значні обсяги ресурсів.

Через складну макроекономічну ситуацію та недовіру населення до банківської системи у АБ «Таврика» протягом аналізованого періоду спостерігався відтік коштів фізичних осіб, що змусило Банк звернутися за рефінансуванням НБУ.

Концентрація ресурсної бази АБ «Таврика» за видами економічної діяльності залишається вагомою: так, станом на 01.04.2009 р. кошти підприємств фінансової діяльності формують понад 52% коштів залучених на рахунки суб'єктів господарювання; підприємств, які займаються операціями з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємствам – 23%.

Концентрація ресурсної бази за основними кредиторами є вагомою, що обмежує фінансову гнучкість Банку, а з огляду на те, що фондування є переважно короткостроковим, в умовах погіршення ситуації на фінансовому ринку ризик ліквідності суттєво зростає.

Диверсифікація депозитного портфеля Банку погіршилась за рахунок залучення великих вкладів юридичних осіб – так, станом на 01.04.2009 р. депозити 10 найбільших клієнтів складають 40% депозитного портфеля, проти 25% на 01.10.2008 р. Слід також зазначити, що значні обсяги депозитів є короткостроковими, тому велике значення для Банку має здатність їх рефінансувати, або замінити новими.

Протягом аналізованого періоду АБ «Таврика» дотримувалась всіх економічних нормативів НБУ. Адекватність капіталу Банку утримується на прийнятному рівні (втім нижчому за середній по системі) завдяки регулярним внескам акціонерів. Значення нормативів ліквідності Банку помітно знизились, особливо нормативу Н6, що є характерним для всієї банківської системи та відображує загальне погіршення ліквідності. Властивими для АБ «Таврика» залишаються високі значення

нормативів кредитних ризиків і, передусім, великих кредитів (Н8=677% станом на 01.04.2009 р., середнє значення за системою – 166%), що свідчить про значний обсяг великих кредитів та підвищений ризик, який бере на себе Банк.

Основним напрямом діяльності АБ «Таврика» є кредитування корпоративного бізнесу, роздрібний бізнес розвинутий недостатньо. Через дефіцит бази фондування, погіршення економічної ситуації у країні та зниження ділової активності, кредитування призупинилося – ведеться робота практично тільки з існуючими клієнтами, оскільки кредитування нових є більш ризикованим та потребує відповідних ресурсів. Частка клієнтського кредитного портфеля, як основного джерела прибутку, в чистих активах зберігається на рівні 85%.

Обсяг портфеля цінних паперів АБ «Таврика» незначний, і наразі він формується практично тільки процентними векселями одного емітента (будівельне підприємство).

Питома вага високоліквідних активів в чистих активах АБ «Таврика» є низькою. Підтриманню ліквідності Банку значною мірою сприяє рефінансування НБУ. Відповідність коштів за строками до погашення у Банку є незадовільною: спостерігається сталий короткостроковий від'ємний розрив ліквідності, що зумовлено наявністю «довгих» кредитів та відсутністю відповідної строкової ресурсної бази.

За цільовим спрямуванням переважають кредити у поточну діяльність, втім частка іпотеки в портфелі фізичних осіб складає близько 40%. Більшість кредитів АБ «Таврика» надані у національній валюті, окрім позик приватних клієнтів, які, здебільшого, видавалися в іноземній валюті, що є потенційним джерелом втрат, оскільки суттєве зростання курсу ускладнює обслуговування таких кредитів для більшості позичальників, особливо у період погіршення економічної ситуації, зниження ділової активності та реальних доходів населення.

У структурі забезпечення за кредитними операціями¹ станом на 01.04.2009 р. превалює нерухоме майно – 60% від отриманого забезпечення; частка забезпечення у вигляді майнових прав на грошові депозити зменшилась до 15%, проти 23% на 01.10.2008 р. Суттєво зріс обсяг забезпечення у вигляді інших майнових прав – 19%, що зумовлено додатковим забезпеченням за існуючими договорами. Близько третини заборгованості є незабезпеченою (чистий кредитний ризик).

Внаслідок обмеженої клієнтської бази концентрація клієнтського кредитного портфеля залишається значною, що наражає Банк на високі кредитні ризики у разі виникнення фінансових труднощів в одного або декількох великих клієнтів, до того ж ризики посилюються вагомою часткою кредитів наданих підприємствам будівельного сектору. Так, станом на 01.04.2009 р. на 20 найбільших позичальників припадає майже 60% клієнтського кредитного портфеля, або 488% капіталу I рівня.

---

¹ згідно з формою статистичної звітності НБУ №604

Диверсифікація кредитного портфеля за видами економічної діяльності є слабкою – так, станом на 01.04.2009 р. підприємствам, які займаються будівництвом, надано 44% корпоративних кредитів (317% капіталу I рівня); підприємствам переробної промисловості – 18%; частка підприємств, які займаються операціями з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємствам – 21,5%.

Частка проблемних активів в АБ «Таврика» є низькою, проте концентрація кредитного портфеля в умовах погіршення економічної ситуації створює ризики її стрімкого збільшення. Слід зауважити, що поточні показники якості активів можуть не відображати характер ризику, притаманний портфелю, оскільки в багатьох випадках проводиться реструктуризація заборгованості.

Рівень резервування клієнтського кредитного портфеля дещо збільшився у I кварталі 2009 році, що зумовлено певною мірою ускладненнями економічної ситуації у країні, що збільшило обсяги негативно класифікованих активів. Проте рівень створених резервів все одно може виявитися недостатнім в умовах значної концентрації кредитного портфеля.

За підсумками 2008 року АБ «Таврика» отримав чистий прибуток у сумі 6,7 млн. грн., що на 19% менше, ніж за 2007 рік. За січень-березень 2009 року прибуток склав 0,6 млн. грн., що на третину менше, ніж за аналогічний період минулого року. Низька прибутковість зумовлена, насамперед, витратами на формування резерву та погіршенням обслуговування позичальниками взятих на себе зобов'язань.

Станом на 01.04.2009 р. рентабельність активів та капіталу АБ «Таврика» склала 0,12% та 1,2% відповідно, проти 0,35% та 3,3% на 01.01.2009 р. Висока процентна маржа підтримується певною мірою завдяки значним залишкам на поточних рахунках суб'єктів господарювання (близько половини на рахунках з довірчого управління).

За підсумками 2008 року АБ «Таврика» перевиконав план за всіма основними статтями балансу, зокрема у кредитному портфелі – це відбулось за рахунок корпоративного бізнесу та міжбанківських операцій. За результатами I кварталу 2009 року плановий обсяг активів було фактично виконано, проте в ресурсній базі спостерігалось невиконання плану за клієнтськими вкладками, що було певною мірою компенсовано позицією від НБУ.

Середньострокова стратегія АБ «Таврика» не змінювалась, проте через наявну складну економічну ситуацію в країні короткострокові плани щодо нарощення активних та пасивних операцій були скориговані (зменшені). Головним напрямом залишається кредитування суб'єктів господарювання. У 2009 році Банк планує досить помірне зростання: одне з головних завдань – утримання поточних позицій на ринку.

Ресурсна база Банку складатиметься приблизно порівну з вкладів фізичних та юридичних осіб. Відтік коштів з клієнтського депозитного портфеля прогнозується на рівні близько 5%, у тому числі вкладів фізичних осіб – 15% (зменшення депозитів приватних клієнтів певною мірою мають компенсувати кошти

юридичних осіб). У 2009-2010 рр. власний капітал буде збільшуватись, насамперед, за рахунок прибутку, і до кінця 2010 року має становити близько 230 млн. грн.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг АБ «Таврика» вилучено з Контрольного списку та підтверджено на рівні uaBBB, прогнозом «негативний».

Генеральний директор

С. А. Дубко

Начальник відділу рейтингів фінансових установ

А.М. Коноплястий

Старший фінансовий аналітик відділу рейтингів фінансових установ

А.М. Мовчан

Додатки

Дані балансу АБ «Таврика», млн. грн.

Показник	01.01.2006	01.01.2007	01.01.2008	01.04.2008	01.07.2008	01.10.2008	01.01.2009	01.04.2009
Готівкові кошти, банківські метали та залишки в НБУ	34,04	50,21	94,72	59,82	79,42	120,73	82,90	77,03
Казначейські та інші цінні папери (НБУ)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Кошти в інших банках	64,27	156,49	135,62	85,04	207,64	234,01	172,49	185,37
Кредити клієнтам	569,63	805,80	1 078,21	1 229,30	1 332,23	1 427,65	1 627,16	1 617,81
Цінні папери	35,61	24,34	22,53	35,75	18,18	22,03	14,81	12,81
Довгострокові вкладення	5,61	7,45	12,46	13,14	14,04	14,13	47,76	46,92
Нараховані доходи	5,40	5,64	4,33	5,82	7,90	8,59	6,61	10,40
Резерви	-60,46	-51,06	-43,74	-40,04	-38,47	-38,07	-50,88	-64,91
Інші активи	0,59	1,55	2,32	10,62	2,48	5,05	22,50	21,08
Разом активів	654,70	1 000,42	1 306,44	1 399,44	1 623,43	1 794,11	1 923,34	1 906,51
Заборгованість перед НБУ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9,00	73,00	173,00
Кошти банків	62,87	173,89	79,71	127,28	152,67	255,22	154,40	156,14
Кошти бюджету та позабюджетних фондів	0,00	0,00	2,80	8,63	10,12	25,88	0,00	10,00
Кошти суб'єктів господарювання	188,65	274,09	433,06	412,15	510,25	491,55	670,51	666,46
Кошти фізичних осіб	285,68	430,10	617,10	669,08	736,41	779,98	784,65	663,57
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	0,00	1,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Боргові цінні папери	26,56	2,00	0,00	0,00	0,00	10,05	4,01	2,43
Субординований борг	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Нараховані витрати	7,57	15,29	22,50	27,84	28,86	34,16	32,62	29,93
Інші зобов'язання	0,92	2,50	1,74	4,97	33,07	4,59	2,01	4,09
Разом зобов'язань	572,25	899,57	1 156,92	1 249,95	1 471,39	1 610,44	1 721,21	1 705,63
Сплачений статутний капітал	51,35	51,35	91,35	91,35	91,35	120,00	140,00	140,00
Загальні резерви, емісійні різниці та інші фонди банку	22,79	30,84	47,57	47,57	55,81	55,81	55,81	55,81
Результат минулих років	0,26	0,26	0,26	8,49	0,26	0,26	0,26	6,96
Результати переоцінки	0,00	0,62	2,11	1,19	-0,39	-0,03	-0,63	-2,47
Фінансовий результат поточного року	8,05	17,78	8,24	0,88	5,02	7,64	6,70	0,59
Всього власний капітал	82,45	100,85	149,53	149,49	152,04	183,67	202,13	200,88

Дані звіту про фінансові результати АБ «Таврика», млн. грн.

Показник	01.01.2006	01.01.2007	01.01.2008	01.04.2008	01.07.2008	01.10.2008	01.01.2009	01.04.2009
Процентні доходи	106,94	123,12	156,33	47,84	103,98	167,38	244,95	84,00
Комісійні доходи	6,19	9,43	14,66	4,13	8,08	12,24	15,88	4,15
Результат від торговельних операцій	0,52	3,88	3,47	2,41	4,94	6,33	13,82	3,57
Інші операційні доходи	0,95	0,44	0,52	0,17	0,53	0,64	2,96	0,26
Інші доходи	0,01	0,04	0,04	0,12	0,12	0,14	0,17	0,05
Повернення списаних активів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Непередбачені доходи	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Всього доходів	114,61	136,91	175,02	54,66	117,65	186,72	277,79	92,04
Процентні витрати	63,51	70,67	98,27	32,43	70,03	113,60	164,14	52,59
Комісійні витрати	0,27	0,27	0,33	0,11	0,22	0,36	0,67	0,22
Інші операційні витрати	9,59	11,68	15,97	5,46	8,62	11,87	17,44	8,12
Загальні адміністративні витрати	21,53	38,66	56,26	19,32	36,68	54,39	76,45	16,48
Відрахування в резерви	8,25	-8,77	-8,14	-3,92	-5,29	-5,59	6,83	13,80
Непередбачені витрати	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Податок на прибуток	3,40	6,62	4,10	0,38	2,37	4,46	5,57	0,24
Всього витрат	106,56	119,13	166,78	53,78	112,63	179,08	271,09	91,45
Фінансовий результат поточного року	8,05	17,78	8,24	0,88	5,02	7,64	6,70	0,59